

ORIENTAVIMOSI SPORTO ŽEMĖLAPIŲ SUDARYMO IR LEIDYBOS NUOSTATAI

I. Bendroji dalis.

Lietuvos orientavimosi sporto federacijos Žemėlapių sudarymo ir leidybos nuostatų paskirtis:

- nustatyti reikalavimus, taikomus visiems Lietuvoje išleidžiamiems orientavimosi sporto žemėlapiams, reglamentuoti jų registracijos tvarką;
- reglamentuoti sportinių žemėlapių kokybės vertinimo ir sudarytojų kvalifikacinių kategorijų nustatymo bendrąją tvarką;
- skatinti asmenis, užsiimančius sportinių žemėlapių sudarymu ir leidyba, nuolat kelti kvalifikaciją;
- skatinti konkurenciją sportinių žemėlapių srityje;
- ginti sportinių žemėlapių sudarytojų teisėtus turtinius ir neturtinius interesus.

Orientavimosi sporto žemėlapių sudarymo ir leidybos nuostatuose vartojamos sąvokos:

Žemėlapių komitetas (*toliau - komitetas*) – tai atskiras Lietuvos orientavimosi sporto federacijos (*toliau - LOSF*) struktūrinis vienetas, vykdamas LOSF Žemėlapių komiteto nuostatų III dalyje numatytas funkcijas.

Sportinis žemėlapis (*toliau - žemėlapis*) – tai detalus spalvotas topografinis žemėlapis, sudarytas laikantis *International Specification for Orienteering Maps* (*toliau - ISOM2000*) reikalavimų, o išleisti iki 2000m. – *ISOM1990* ir kitų anksčiau galiojusių reikalavimų.

Autorius (sudarytojas) – tai fizinis asmuo (arba jų grupė), sudaręs naują arba atnaujinęs anksčiau išleistą sportinį žemėlapi.

Pirmasis autorius - tai fizinis asmuo, sudaręs spalvotą sportinį žemėlapi.

Antrasis autorius - tai fizinis asmuo (arba jų grupė), ketinantis atnaujinti ir išleisti anksčiau kitų autorių sudarytą žemėlapi arba jo dalį.

Bendraautorius – tai bet kuris iš autorių, kai žemėlapi sudarė du ar daugiau fizinių asmenų. Bendraautoriu nelaikomas asmuo, suteikęs materialinę, techninę ar organizacinę pagalbą sudarant ir išleidžiant žemėlapi.

Savininkas – tai fizinis asmuo, fizinių asmenų grupė arba organizacija, perėmusi iš sudarytojo arba kito savininko žemėlapio turtines teises autorinės sutarties dėl teisių perdavimo arba gavusi žemėlapio turtines teises iš sudarytojo(ų) autorinės licencinės sutarties pagrindu.

Jeigu fizinis asmuo (arba jų grupė) turtinių teisių niekam neperleidžia ar nesuteikia, jis (jie) laikomas(i) žemėlapio savininku(ais).

Svarbiausios šalies varžybos – tai varžybos, numatytos LOSF Techninio komiteto parengtuose reikalavimuose LOSF varžybų rengėjams.

II. Reikalavimai, kuriuos turi atitikti Lietuvoje leidžiami žemėlapiai.

Lietuvoje išleidžiami žemėlapiai turi atitikti šiuose nuostatuose, taip pat *ISOM2000*, *Competition Rules for IOF Foot Orienteering Events* ir *Orientavimosi sporto varžybų taisyklėse* numatytus reikalavimus.

Ant žemėlapių turi būti:

1. Žemėlapio pavadinimas;
2. Užrašas "*Sportinis žemėlapis*";
3. Komiteto suteiktas registracijos numeris ir LOSF logotipas;
4. Žemėlapio išleidimo metai;
5. Žemėlapio sudarymo metai (kai nesutampa su išleidimo metais);
6. Mastelis (pavyzdžiui, *M 1:15 000*, *M 1:10 000*. Papildomai gali būti užrašas "*1 cm žemėlapyje atitinka 150 (100) metrų vietovėje*");
7. Horizontalių laiptas. Jis gali būti nurodomas trejopai: "*Horizontalių laiptas - 5 metrai*", "*Horizontalės kas 5 metrai*" arba "*H 5m*" (užrašas "*Horizontalės pravestos kas 5 metrai*" yra netaisyklingas!);
8. 3 rezerviniai langeliai, skirti pasižymėti komposteriu nesuveikus *SPORTident* sistemai;
9. Bent trys spalvų sutapdinimo ženklai, išdėstyti nesimetriškai vienas kito atžvilgiu;

10. Naudota kartografinė medžiaga ir nuoroda į jos autorius. Pavyzdžiui, "Sudarymui panaudoti 1993m. M 1:10 000 topografiniai žemėlapiai, © Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos", "Sudarymui panaudoti 1991m. M 1:5 000 topografiniai ir 1995m. M 1:10 000 ortofotografiniai žemėlapiai, © Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos";
11. Sudarytojai;
12. Braižytojai;
13. Žemėlapių savininkas(ai), jeigu nesutampa su autoriais;
14. *Copyright* teisės. Kai žemėlapis priklauso patiems autoriams, naudotinas užrašas "© *Visos teisės priklauso autoriams*"; kitais atvejais reikia nurodyti tikslų fizinio ar juridinio asmens pavadinimą, adresą bei svarbias, paties savininko manymu, žemėlapių priklausomybės jam sąlygas (pavyzdžiui, "© UAB "Vingis", Saulės g. 39-55, 3031 Kaunas").
15. Pirmieji žemėlapių autoriai ir jo išleidimo metai, jeigu jie to reikalauja.

Ant žemėlapių taip pat gali būti:

1. Vieta legendoms;
2. Miestų, gyvenviečių, upių, ežerų, įdomių lankytinų objektų pavadinimai;
3. Privažiavimo į vietovę schema;
4. Esant keliams autoriams, schema, parodanti, kurią vietovės dalį sudarė kiekvienas autorius atskirai;
5. Varžybų pavadinimas;
6. Svarbiausi sutartiniai ženklai;
7. Rėmėjų logotipai ir kita reklama;
8. Kita, autorių manymu, aktuali informacija.

Visi užrašai ant žemėlapių turi būti parašyti taisyklinga lietuvių arba anglų (tik tarptautinėms varžyboms) kalba.

III. Žemėlapių registracijos tvarka.

Lietuvos Respublikos teritorijos žemėlapių registraciją vykdo Žemėlapių komitetas.

Komitetas registruoja visus žemėlapius nepriklausomai nuo to, kokio ploto vietovė buvo sudaryta, koku būdu - ofsetine spauda, rašaliniu ar lazeriniu spausdintuvu, spalviniu kopijavimo aparatu - buvo išleistas žemėlapis.

Neregistruojami tik šie žemėlapiai:

1. specialiai V/M8,10 grupėms paruošti nestandartiniai stilizuoti žemėlapiai;
2. mokymo tikslais, treniruotėse ir kituose neoficialiuose renginiuose naudojami žemėlapiai. Tai specializuoti žemėlapiai (tik reljefo, tik hidrografiniai ir pan.) arba nedideliu tiražu atspausdinti jau anksčiau išleistų žemėlapių fragmentai.
3. tos pačios vietovės žemėlapiai, jeigu pakartotas leidimas nesiskiria nuo ankstesniojo arba skiriasi tik dizainu.

Žemėlapių registracija yra 2 lygių:

1. Išankstinė registracija.

Pageidautina dar prieš pradėdant lauko darbus arba ankstyvojoje jų stadijoje informuoti komitetą apie naujai sudaromą žemėlapi.

Visi klubai iki einamųjų metų gruodžio 15 d. privalo pateikti LOSF Sekretariatui kitais kalendoriniais metais planuojamų rengti varžybų sąrašą, užpildydami patvirtintos formos anketą. Šioje anketoje nenurodžius informacijos apie žemėlapi, ant kurio klubas planuoja rengti varžybas, pastarosios į LOSF kalendorių nebus įtrauktos.

Pavieniams asmenims derėtų informuoti apie savo ketinimus komitetą žodžiu arba raštu (laisva forma), nurodant būsimo žemėlapių autorius, savininkus, planuojamą žemėlapių išleidimo datą ir varžybas, kurias norima rengti toje vietovėje.¹

¹ Komitetas, turėdamas žemėlapių sudarytojų planus, galėtų efektyviau vykdyti savo funkcijas, planuoti aukštos kokybės žemėlapių poreikį, įgyvendinti strateginius tikslus, atsižvelgiant į LOSF veiklos prioritetus.

Išankstinė registracija pirmumo teisės sudaryti naują žemėlapią nesuteikia.

2. Faktinė registracija.

Autorius (savininkas), norėdamas užregistruoti žemėlapią, turi užpildyti nustatytos formos anketą (priedas Nr.1) ir, likus ne mažiau kaip 3 savaitėms iki žemėlapio spausdinimo, išsiųsti ją komitetui.

Registracijos numerį komitetas suteikia tik tada, kai anketoje pateikiami visi būtini duomenys ir registruojamas žemėlapis atitinka šių nuostatų reikalavimus.

Jeigu komitetui kyla abejonių, ar registruojamas žemėlapis atitinka minėtus reikalavimus, komitetas gali paprašyti autoriaus (savininko) pateikti jį dominančios papildomos informacijos.

Žemėlapis laikomas užregistruotu, kai komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo žemėlapio registraciją patvirtina raštu, per 7 kalendorines dienas nuo anketos gavimo išsiųsdamas autoriui (savininkui) nustatytos formos išvadą (priedo Nr.1 antrąją pusę).

Per 14 kalendorinių dienų nuo pirmųjų varžybų surengimo, autorius (savininkas) privalo komitetui išsiųsti žemėlapią elektroniniu paštu arba perduoti jį, įrašytą į kompiuterinę laikmeną. Žemėlapis paruošiamas *.eps formatu, naudojant komiteto patvirtintą spalvų lentelę.

Per 30 kalendorinių dienų nuo pirmųjų varžybų surengimo autorius (savininkas) privalo komitetui pristatyti 5 naujus atspausdinto žemėlapio egzempliorius.

Sudarant žemėlapius tarptautinėms ir svarbiausioms šalies varžyboms, komitetas gali nustatyti ir kitokius būsimos žemėlapio ar jo fragmento pateikimo terminus. Jie nustatomi atskiru susitarimu su žemėlapio autoriais.

IV. Žemėlapių kokybės vertinimo tvarka.

Visi žemėlapiai skirstomi į 2 grupes:

1. žemėlapius, išleistus iki 1995 metų imtinai;
2. vėliau išleistus žemėlapius.

Iki 1995 metų imtinai išleistiems žemėlapiams kokybės kategorijos nesuteikiamos.

1996 metais ir vėliau išleistiems žemėlapiams suteikiamos kokybės kategorijos: A, B ir C².

Jeigu žemėlapią sudarė keli autoriai, tai kiekvieno jų dalis vertinama atskirai.

Žemėlapis (jo fragmentas) priskiriamas konkrečiai kategorijai remiantis šiais kriterijais:

A kategorija. Žemėlapis atitinka *ISOM2000* ir šių nuostatų reikalavimus. Nekyla abejonių dėl žemėlapio tikslumo, skaitomumo, tinkamo generalizacijos laipsnio.

Ant šios kategorijos žemėlapių gali būti rengiamos bet kokio lygio varžybos.

B kategorija. Žemėlapis atitinka pagrindinius šių nuostatų ir *ISOM2000* reikalavimus, tačiau yra tikslumo problemų, neteisingo sutartinių ženklų naudojimo atveju, neišlaikytas vienodas generalizacijos laipsnis.

Ant šios kategorijos žemėlapių gali būti rengiamos tik miestų ir kitos vietinės reikšmės varžybos.

C kategorija. Šių nuostatų ir *ISOM2000* reikalavimai tenkinami tik iš dalies. Yra akivaizdžių žemėlapio tikslumo, skaitomumo problemų; neišlaikytas vienodas generalizacijos laipsnis arba jį apskritai sunku nustatyti.

Rengti oficialių varžybų ant tokio žemėlapio nerekomenduojama.

V. Žemėlapių sudarytojų kvalifikacinių kategorijų nustatymo tvarka.

Remiantis žemėlapių kokybės kategorijomis, nustatoma konkretaus autoriaus kvalifikacinė kategorija³.

Kvalifikacinei kategorijai nustatyti vertinami 2 paskutiniai sudarytojo darbai, pasirodę po 1995 metų. Jeigu per paskutiniuosius kalendorinius metus buvo išleisti daugiau negu 2 žemėlapiai, imami visi per šį laikotarpį išleisti žemėlapiai (jų fragmentai).

² Žemėlapių kokybės kategorijos oficialiai nėra skelbiamos. Jos gali būti pateiktos tik ginče dėl autorių teisių dalyvaujančioms šalims kaip argumentas, pagrindžiantis oficialią komiteto nuomonę.

³ Sudarytojų kvalifikacinės kategorijos oficialiai nėra skelbiamos. Jos gali būti pateiktos tik ginče dėl autorių teisių dalyvaujančioms šalims kaip argumentas, pagrindžiantis oficialią komiteto nuomonę.

Sudarytojo kvalifikacinę kategoriją atitinka žemiausia iš jo atrinktų žemėlapių kokybės kategorijų.

Keletas kvalifikacinės kategorijos nustatymo pavyzdžių pateikta žemiau esančioje lentelėje:

Žemėlapių kategorijos	Sudarytojo kategorija
A,A	A
A,A,A,B,A,A	A
C,B,A	B
C,B	C

Kai vieno autoriaus sudarytas vietovės fragmentas patenka į kelis persidengiančius žemėlapius, visi persidengiantys žemėlapiai traktuojami kaip vienas žemėlapis.

VI. Autorių teisių gynimas.

Kiekvienas sudarytojas turi teisę sudaryti ir išleisti vietovės, kurios žemėlapis dar niekada nebuvo sudarytas, žemėlapi.

Atnaujinant anksčiau sudarytus žemėlapius, pirmiausia taikomos bendra autorių sutarčių bei pirmųjų autorių sudarytų sutarčių su žemėlapiu savininkais (užsakovais) nuostatos.

Jeigu tokios sutartys nebuvo sudarytos arba jose numatytos sąlygos prieštarauja šiems nuostatom, atnaujinant anksčiau sudarytus žemėlapius, taikomos šios taisyklės:

1. Atnaujinti po 1995 metų išleistus žemėlapius be pirmųjų autorių sutikimo draudžiama, jeigu norinčio atnaujinti žemėlapi sudarytojo kvalifikacinė kategorija yra žemesnė arba lygi žemėlapiu, kurį norima atnaujinti, kokybės kategorijai.

Keletas pavyzdžių pateikta žemiau esančioje lentelėje:

Sudarytojo, norinčio atnaujinti žemėlapi, kategorija	Žemėlapiu, kurį norima atnaujinti, kategorija	Ar leidžiama atnaujinti žemėlapi be pirmųjų autorių sutikimo?
A	A	Ne
A	B	Taip, nepriklausomai nuo to, kokią kategoriją turi pirmasis autorius dabar
B	B	Ne
B	C	Taip, nepriklausomai nuo to, kokią kategoriją turi pirmasis autorius dabar

2. Atnaujinti iki 1995 metų imtinai išleistus žemėlapius be pirmųjų autorių sutikimo draudžiama, jeigu pirmasis žemėlapiu autorius po 1995 metų yra išleidęs bent vieną A kategorijos žemėlapi, kurio plotas viršija 2 km².⁴

Sudarytojas, ketinantis atnaujinti autoriaus, kuris po 1995 metų yra išleidęs bent vieną A kategorijos žemėlapi, kurio plotas viršija 2 km², žemėlapi, privalo informuoti komiteto pirmininką ir pirmąjį autorių žodžiu arba raštu likus **ne mažiau kaip 1 metams** iki toje vietovėje planuojamų rengti varžybų. Pirmasis autorius apie savo sutikimą atnaujinti žemėlapi arba atsisakymą tai padaryti turi pranešti suinteresuotai šaliai **per 2 savaites**. Jeigu per nurodytą laiką negaunamas joks atsakymas, laikoma, kad pirmasis autorius sutinka, kad jo žemėlapi atnaujintų kitas sudarytojas.

Pirmojo autoriaus duotų įsipareigojimų atnaujinti žemėlapi nesilaikymas šalių susitarimą daro negaliojančiu ir suteikia teisę besikreipusiam sudarytojui atnaujinti pirmojo autoriaus žemėlapi be sutikimo.

3. Visais kitais atvejais pirmųjų autorių sutikimas nėra privalomas.

⁴ Ši taisyklė nebus taikoma tik tiems atnaujinamiems žemėlapiams, ant kurių 2002 metais jau yra suplanuotos oficialios varžybos (įskaitant ir masines varžybas), jeigu jos į oficialų varžybų kalendorių buvo įtrauktos iki 2002 metų balandžio 1d.

Bendraautorystės atveju kiekvienas bendraautoris turi teisę naudoti savo nuožiūra jo sudarytą bendro žemėlapių dalį, jeigu kitaip nenumatyta bendra autorių arba su žemėlapių savininku (užsakovu) sudarytoje sutartyje.

Nė vienas iš bendra autorių neturi teisės, neturėdamas tam pakankamai pagrindo, uždrausti naudoti visą žemėlapių.

Autorių teisių pažeidimu laikomi šie veiksmai:

1. Bendra autorių sutarčių bei autorių sudarytų sutarčių su žemėlapių savininkais (užsakovais) nuostatų nesilaikymas.
2. Žemėlapių atnaujinimas ir išleidimas be pirmųjų autorių ar savininkų sutikimo, kai jis yra būtinas.
3. Pirmųjų autorių darbų kopijavimas, nepriklausomai nuo to, ar būtinas jų sutikimas atnaujinti žemėlapių, ar ne (3 taisyklė). Kai žemėlapių atnaujina kiti sudarytojai, būtini iš esmės nauji lauko darbai. Jiems pagrįsti komitetas turi teisę antrųjų autorių paprašyti pateikti originalius lauko darbus ir kitą svarbią informaciją.
4. Informacijos apie žemėlapių autorius panaikinimas arba pakeitimas be autorių sutikimo, taip pat žemėlapių ir jų fragmentų viešas platinimas be leidimo panaikinus arba pakeitus informaciją apie egzistuojančias autorines teises. Kiekvienas žemėlapių autorius turi teisę reikalauti pripažinti žemėlapių autorystę aiškiai nurodant autoriaus vardą ant visų išleidžiamo kūrinio egzempliorių; taip pat teisę reikalauti, kad bet kokiems tikslams naudojant žemėlapių būtų arba nebūtų nurodomas autoriaus vardas.

Nesutarimų, kylančių dėl autorių teisių, sprendimo etapai:

1. Derybos su pirmaisiais autoriais (savininkais).
2. Konflikto sprendimas tarpininkaujant komitetui, atstovaujama komiteto pirmininko arba jo įgalioto asmens.
3. Teisminis konflikto sprendimas.

Komitetas, siekdamas apsaugoti žemėlapių sudarytojų teisėtus turtinius ir neturtinius interesus, prieš autorių teisių pažeidėjus gali imtis tokių veiksmų:

1. Pripažinti teisėtus ankstesnių žemėlapių sudarytojų interesus.
2. Žemėlapių, kuris buvo išleistas pažeidžiant autorių teises, pripažinti nelegaliu. Jam registracijos numerio nesuteikti.
3. Teikti LOSF Vykdomajam komitetui siūlymą dėl varžybų, numatytų vykdyti ant nelegalaus žemėlapių, neįtraukimo ar išbraukimo iš oficialaus varžybų kalendoriaus ir (arba) neremti tų varžybų organizatorių.
4. Esant grubiam autorių teisių pažeidimui (pavyzdžiui, neteisėtam kitų autorių žemėlapių kopijavimui ir platinimui, akivaizdžiam pasinaudojimui pirmųjų autorių darbais net ir tuo atveju, kai pirmųjų autorių sutikimas atnaujinti žemėlapių nėra būtinas, ir pan.), teikti LOSF Vykdomajam komitetui siūlymą 1-2 metus nevykdyti oficialių varžybų ant visų šiuos nuostatus pažeidusio sudarytojo žemėlapių ir (arba) 1-2 metus netraukti organizatorių, pažeidusių šiuos nuostatus, rengiamų varžybų į oficialų varžybų kalendorių.
5. Įpareigoti pažeidėją nutraukti neteisėtus veiksmus.
6. Viešai paskelbti apie pažeistas autorių teises, taip pat apie jų atkūrimą, LOSF informaciniame biuletenyje ir interneto tinklapyje.

LOSF ir jos struktūriniai vienetai turi teisę nemokamai naudoti visus Lietuvos Respublikos teritorijos sportinius žemėlapius ir jų fragmentus seminaruose, parodose, pristatymuose ir kituose renginiuose kaip vaizdinę medžiagą informacijos ar mokymo tikslais, publikuoti žemėlapius ir jų fragmentus LOSF informaciniame biuletenyje ir kitose visuomenės informavimo priemonėse su sąlyga, kad toks naudojimas yra sąžiningas ir jo mastas neviršys tam tikslui reikalingo masto.

VII. Baigiamoji dalis.

Šie nuostatai įsigalioja juos patvirtinus LOSF Vykdomajam komitetui.

LOSF Žemėlapių komiteto pirmininkas

Vitalijus Paulauskas

Patvirtinta LOSF Vykdomojo komiteto 2002 05 18.